

УДК 373.2.09-048.78:005.6(045)
DOI: 10.24144/2524-0609.2025.57.67-72

Добош Олена Михайлівна

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедра педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту
Мукачівський державний університет, м. Мукачеве, Україна
o_dobosh@meta.ua
<http://orcid.org/0000-0002-4598-8791>

Пинзенник Олена Мафтейвна

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедра педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту
Мукачівський державний університет, м. Мукачеве, Україна
olena.pinzenik@gmail.com ,
<http://orcid.org/0000-0001-7224-941X>

УПРАВЛІНСЬКА ЕФЕКТИВНІСТЬ І МЕТОДИЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ: НОВІ ОРІЄНТИРИ ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню проблеми удосконалення освітнього процесу закладу дошкільної освіти шляхом взаємозв'язку управлінської ефективності та методичної майстерності. Актуальність теми зумовлена необхідністю оптимізації процесу внутрішнього забезпечення якості дошкільної освіти. Управлінська діяльність, що зумовлює ефективність надання освітніх послуг, вимагає удосконалених підходів до організації освітнього процесу і методичної роботи зокрема. У сучасній науковій літературі проблема обґрунтування важливості взаємозв'язку управління та методичної роботи висвітлена не у повному обсязі, не вистачає повного комплексного аналізу особливостей впливу якості управлінських процесів на ефективність методичної майстерності і навпаки. Мета статті: аналіз специфіки управлінської та методичної діяльності в умовах закладу дошкільної освіти, висвітленні напрямів удосконалення процесу надання освітніх послуг шляхом поєднання управлінської ефективності та методичної майстерності. У процесі дослідження використано аналіз і синтез наукової педагогічної літератури з проблеми управління освітнім процесом закладу дошкільної освіти та методичної роботи з метою виявлення та уточнення ключових понять проблеми, що розглядається; порівняння та узагальнення різних підходів до організації управлінської та методичної діяльності. Здійснено аналіз науково-методичної літератури, визначено поняття управлінської ефективності та методичної майстерності. Результати свідчать про необхідність удосконалення процесу взаємозв'язку визначених понять. Отримані результати можуть бути використані у подальших дослідженнях удосконалення освітнього процесу закладу дошкільної освіти.

Ключові слова: якість освітнього процесу, управлінська ефективність, методична майстерність.

Вступ. Сучасний етап розвитку людського суспільства характеризується переходом на постіндустріальний характер суспільних відносин. Це зумовлює не тільки істотну інтенсифікацію більшості процесів, які знаходять відображення у всіх сферах життя, але й непередбачуваний характер їх розвитку. Незаперечним є факт, що такі умови викликають і потребу змін вимог суспільства, зокрема і до освіти.

Наявні особливості функціонування ринку освітніх послуг змушують дослідників та практиків, які займаються проблемами управлінської діяльності, переглядати існуючі підходи до менеджменту дошкільної освіти та його методичного супроводу. Успішна реалізація оновлення освітнього процесу передбачає використання низки інноваційних підходів. Одним із пріоритетних напрямів перетворень у сфері дошкільної освіти є перехід від стратегічної моделі управління до ефективної. Саме це забезпечує конкурентоспроможність та затребуваність закладу дошкільної освіти у якісному наданні освітніх послуг.

У свою чергу якість дошкільної освіти є системним поняттям, яке охоплює всі аспекти діяльності закладу дошкільної освіти і пов'язане з оцінкою здоров'я вихованців, їхнім інтелектуальним, моральним та естетичним розвитком [1, с.73]. Тому управлінська ефективність взаємопов'язана з методичною майстерністю та педагогічною діяльністю закладу освіти.

Внутрішнє забезпечення якості дошкільної освіти, що вимагає удосконалених підходів до освітнього процесу, характеризується виникненням нових про-

блеми. У сучасній науковій літературі проблема обґрунтування важливості взаємозв'язку управління та методичної роботи висвітлена не у повному обсязі, не вистачає повного комплексного аналізу особливостей впливу якості управлінських процесів на ефективність методичної майстерності і навпаки. Уваги теоретиків та практиків потребує і питання методичного забезпечення запровадження внутрішньої системи оцінки якості освіти на рівні доцільних управлінських процесів.

Загальні теоретичні аспекти методичної роботи в закладах освіти висвітлено у працях І.Жерносек [2], В.Павленко [3]. Зміст, форми, особливості організації методичної роботи в сучасних закладах дошкільної освіти розкрито у працях Г.Беленької [4], А.Богуш [5], О.Долинної [6], О.Кононко [7], К.Крутії [1], Л.Швайки [8].

Історико-педагогічні аспекти розвитку суспільного дошкільного виховання в Україні, зміст, форми, методи, планування освітнього процесу вивчали Л.Артемова [9], В.Бондар [10].

Однак питання взаємовпливу та взаємозв'язку управлінських та методичних процесів лише частково досліджувалися у вітчизняній дошкільній педагогіці.

Таким чином, дослідження питання щодо удосконалення освітнього процесу закладу дошкільної освіти шляхом оптимізації зв'язку управлінської та методичної діяльності, що відповідає вимогам сучасності, зумовлює актуальність наукової розвідки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Про-

блема підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти систематично досліджується, уточнюються поняття, теоретики та практики урізноманітнюють підходи до її вирішення. Це пов'язано із оновленням освіти в цілому, прийнятті нових законодавчих документів, у тому числі у галузі дошкільної освіти. Це засвідчують дослідження Г.Корінної [11], К.Шовш, О.Біди та О.Маргітич [12].

У дослідженнях також висвітлюється специфіка фахової підготовки, готовності здобувачів до забезпечення управління якістю освітнього процесу в закладі дошкільної освіти під час вивчення фахових дисциплін [13]; використання інновацій педагогічного менеджменту в діяльності закладу дошкільної освіти [14] тощо.

Значну частину досліджень присвячено специфіці організації методичної роботи в закладах дошкільної освіти, зокрема, Т.Шанкова висвітлює питання впливу методичної роботи на удосконалення професійного розвитку педагогів [15], а Т.Шинкар розглядає методичну роботу закладів дошкільної освіти у світлі нормативно-правових аспектів [16].

Мета статті – проаналізувати специфіку управлінської та методичної діяльності в умовах закладу дошкільної освіти та висвітлити напрями удосконалення процесу надання освітніх послуг шляхом поєднання управлінської ефективності та методичної майстерності.

Методи дослідження: аналіз і синтез наукової педагогічної літератури з проблеми управління освітнім процесом закладу дошкільної освіти та методичної роботи з метою виявлення та уточнення ключових понять проблеми, що розглядається; порівняння та узагальнення різних підходів до організації управлінської та методичної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Проблема управління в системі освіти вважалася ключовою на всіх етапах її розвитку. Саме від процесу управління, як вважають численні дослідження теоретиків та практиків дошкільної освіти, залежить рівень якості надання освітніх послуг, що зумовлює прогрес у розвитку суспільства в цілому. Формування управлінського потенціалу передбачає активізацію пошукової діяльності, проектування та прогнозування успішної освітньої діяльності закладу дошкільної освіти.

Проте, має місце факт часткової невідповідності майбутніх освітян до активної управлінської діяльності. Це пов'язано з порівняно низьким рівнем їх світоглядної, моральної, політичної, правової, виробничої, економічної, управлінської культури [17]. Тож необхідність підготовки високопрофесійних керівників, здатних здійснювати управлінську діяльність в галузі дошкільної освіти у тісному взаємозв'язку з методичними орієнтирами з метою удосконалення освітнього процесу актуалізується нині в значущу проблему.

Поняття управлінської діяльності керівника закладу освіти є багатограним та інтегральним, і включає у себе управлінську компетентність, управлінську культуру, освітній менеджмент. У багатьох дослідженнях [17; 22] стверджується, що саме проблема управлінської діяльності в освіті є складною та багатовимірною. У першу чергу на процес її формування та застосування в освітньому процесі впливають нормативні та змістові зміни, які у свою чергу зумовлені глобалізаційними та державотворчими процесами.

Визначення поняття управлінської компетентності досі викликає суперечки у наукових розвідках і потребує уточнення та коригування. Причиною цього явища є те, що управлінська діяльність – це склад-

ний процес, що вимагає певних еталонів професіоналізму відповідно до сфери діяльності. Переважна більшість науковців включає до визначення поняття сукупність знань про відповідну галузь, наявність здібностей, що є передумовою формування фахових умінь та навичок. Необхідною умовою конкретизації поняття управлінської компетентності є інтегрування професійних якостей особистості та оволодіння компетентностями управлінської діяльності, а також стратегією управління. Відтак стратегічна компетентність управління на думку науковців та практиків освіти є найбільш ефективною у процесі надання освітніх послуг.

Відповідно до закону України «Про дошкільну освіту» саме стратегічна компетентність управління є важливою умовою забезпечення ефективної діяльності закладу освіти. У статті 11 закону вказано: «Заклад дошкільної освіти планує свою діяльність та формує стратегію розвитку закладу; формує освітню програму закладу; забезпечує добір і розстановку кадрів; відповідно до установчих документів утворює, реорганізує та ліквідує структурні підрозділи (відділення, групи)» [18]. У статті 18 наголошується, що «Основними завданнями органів управління системою дошкільної освіти є: прогнозування, забезпечення розвитку дошкільної освіти та мережі закладів дошкільної освіти незалежно від типів і форми власності відповідно до освітніх запитів населення; ліцензування освітньої діяльності у сфері дошкільної освіти відповідно до законодавства» [18].

Одним із нормативних документів, що визначає сутність стратегічної компетентності керівника закладу дошкільної освіти є Професійний стандарт «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти», в якому чітко визначено «образ керівника закладу дошкільної освіти через перелік трудових функцій та опис компетентностей, якими він має володіти, аби стати успішним менеджером в умовах сучасних реалій» [19, с. 7].

Професійним стандартом «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти визначено перелік професійних компетентностей за трудовою дією або групою трудових дій, що входять до них. Трудова функція «Управління закладом дошкільної освіти» передбачає організаційно-методичну компетентність керівника, що виражається у здатності забезпечувати організацію освітнього процесу у закладі дошкільної освіти з урахуванням запитів його учасників; здатність створювати умови для ефективного функціонування команди психолого-педагогічного супроводу, а також здатність до методичної підтримки супроводу педагогічного персоналу закладу дошкільної освіти [20].

Таким чином, організаційно-методична компетентність директора закладу дошкільної освіти тісно пов'язана з методичним супроводом освітнього процесу і з підтримкою педагогічного персоналу, що супроводжує надання якісних освітніх послуг. За твердженням О.Лебідь, сучасний керівник закладу дошкільної освіти – це не лише адміністратор, фахівець управлінського профілю, а й особистість із стратегічним мисленням, здатна здійснювати прогнозування і планування діяльності освітньої установи, прагне до розширення й поглиблення професійних знань та умінь з теорії стратегічного управління, а також володіє методами й технологіями розробки та реалізації стратегії розвитку [21, с.132].

Управлінська діяльність – це процес безперервних взаємопов'язаних дій, які забезпечують успіх функціонування певної організації. Сукупність цих дій, які називаються управлінськими функціями,

і складає сутність процесу управління [22, с.45]. Ефективність управління – це показник якості управлінських процесів, який визначається через порівняння результатів процесу управління та витрат на їх досягнення (економічних, фізичних, методичних).

Отже, аналіз результатів теоретичних та практичних досліджень уможливило сформулювати визначення поняття «управлінська ефективність керівника закладу дошкільної освіти». На нашу думку – це сукупність компетентностей, що визначаються здатністю керівника забезпечувати результативність і якість функціонування закладу дошкільної освіти шляхом раціонального методичного супроводу організації освітнього процесу, ефективного використання ресурсів, мотивації педагогічного колективу та створення безпечного та сприятливого освітнього середовища для всебічного розвитку дітей, що зумовлює забезпечення якості освіти.

У свою чергу якість дошкільної освіти як багатоаспектне поняття визначається критеріями, що включають оцінку поставленої керівником мети та визначення завдань освітньої діяльності та створення умов для їх успішного розв'язання, ефективності та доцільності методичного забезпечення освітнього процесу.

Дослідження сутності та змісту методичної діяльності закладу дошкільної освіти дає змогу чітко визначити алгоритм її організації. Так, Т. Шинкар визначає поняття методичної роботи як спеціально організовану діяльність колективу фахівців системи безперервної освіти, що ґрунтується на досягненнях науки та передового досвіду й зорієнтована на особистісно-професійний розвиток педагога, досягнення оптимальних результатів освіти, виховання та розвитку особистості дитини [23, с.167].

Як бачимо, саме досягнення науки та використання передового педагогічного досвіду є підґрунтям методичної діяльності, що і визначає її завдання.

Мету та завдання методичної роботи в закладі дошкільної освіти визначено А.Богуш: використання інноваційних та інтерактивних методів у роботі з дітьми; застосування інформаційно-комунікативних технологій як у підвищенні своєї кваліфікації, так і в роботі з дітьми; організація і впровадження обміну досвідом роботи вихователів різних вікових груп; вивчення та узагальнення кращого педагогічного досвіду; підвищення рівня креативності вихователів [5, с.13].

Разом з тим, Т. Шинкар стверджує, що методична робота є багатоаспектним поняттям і передбачає виконання багатьох важливих завдань у закладі дошкільної освіти: систематичне вивчення стану освітнього процесу, професійної компетентності педагогів, динаміки змін у розвитку здобувачів дошкільної освіти; консультування та допомога педагогам щодо планування освітнього процесу з дітьми; організація співпраці з батьками; моделювання змісту, форм та методів освітнього процесу; підвищення педагогічної майстерності та вдосконалення професійної компетентності педагогів; вивчення, узагальнення та поширення перспективного педагогічного досвіду; створення сприятливого психологічного клімату в педагогічному колективі; добір та опрацювання методичної, наукової літератури та надання рекомендацій щодо її впровадження в освітній процес закладу дошкільної освіти тощо [16, с.253].

Саме сукупність мети, завдань та змісту методичної роботи є основою для визначення методичної майстерності. На нашу думку, методична майстерність – це здатність керівника закладу дошкільної освіти ефективно й творчо застосовувати знання

педагогічної теорії, методичні уміння та навички, використовуючи різноманітні педагогічні прийоми для досягнення високого рівня освітнього процесу. Вона є важливою складовою педагогічної майстерності, яка забезпечує професійну самоорганізацію та високу якість надання освітніх послуг об'єктам дошкільної освіти. На відміну від методичної роботи методична майстерність визначається індивідуальним рівнем професійної діяльності керівника, його особистісними надбаннями, що виявляються у його вміннях, навичках, компетентностях.

У процесі здійснення керівництва методичною роботою використовуються різноманітні форми методичної роботи, метою яких є забезпечення ефективних результатів та досягнення високих показників якості дошкільної освіти. Останнім часом у практику методичної роботи закладів дошкільної освіти широко упроваджуються нетрадиційні форми методичної роботи в закладах дошкільної освіти. За допомогою турнірів, методичних брейнстормів, тренінгів педагогічної майстерності розвивається творчий потенціал педагогів, актуалізується можливість обміну досвідом, формування та розвитку фахових компетентностей та впровадження інноваційних підходів у практику освітньої діяльності. Планування та організація управління інноваційних форм роботи сприятиме підвищенню мотивації педагогічних працівників, налагодженню партнерських взаємовідносин у педагогічному колективі, а також значному підвищенню якості освітнього процесу.

Практика показує, що поєднання ефективного управління та методичної підтримки сприяє досягненню високих результатів. Так, у закладах дошкільної освіти широко упроваджується проєктна діяльність, цифрові інструменти для педагогів, методичні кейси для вихователів (розробки занять, відеоуроки, дидактичні ігри). Ефективність таких підходів підтверджується результатами моніторингів якості освіти, підвищенням рівня задоволеності батьків і професійної активності педагогів.

З огляду на вказане, цінними є твердження Н.Мачинської [24, с.175] про те, що ефективність організації методичної роботи в закладі дошкільної освіти залежить від багатьох аспектів, зокрема: організаційно-методичних; нормативно-правових; теоретико-практичних. Дослідницею виокремлено наступні:

1. Ґрунтовне вивчення та чітке використання нормативних документів (миттєве реагування на прийняття новітніх нормативних актів), які врегульовують організацію та діяльність методичної служби в закладі дошкільної освіти.

2. Вивчення новітніх джерел науково-теоретичного супроводу методичної роботи в закладі дошкільної освіти.

3. Аналіз результатів кращого педагогічного досвіду та пошук шляхів можливої імплементації такого досвіду у практику роботи конкретного ЗДО.

4. Створення розгалуженої мережі системи підвищення кваліфікації для вихователів та вихователів-методистів ЗДО, з урахуванням особливих умов організації освітнього процесу в умовах воєнного стану.

5. Формування лідерських якостей у керівників методичної служби ЗДО.

6. Налагодження тісної співпраці на засадах педагогіки партнерства з різними структурами, які забезпечують ефективну організацію системи дошкільної освіти, а також з батьками та громадськими організаціями.

Висновки. Отже, управлінська ефективність і

методична майстерність становлять ключові складові модернізації дошкільної освіти в Україні. Саме взаємозв'язок впливу управлінських процесів на методичний супровід освітньої діяльності закладу освіти забезпечує системність та ефективність освітніх послуг, оптимізує процес формування та удосконалення фахових компетентностей педагогів. Ефективне управління закладом дошкільної освіти сприятиме створенню умов для партнерської взаємодії учасників освітнього процесу, впровадження інноваційних методів та технологій, оптимізації кадрового потенціалу. Водночас методична майстерність вихователів дітей дошкільного віку є запорукою творчої

організації освітньої діяльності та формування ключових компетентностей дитини. Нові орієнтири розвитку системи управління та методичного супроводу освітнього процесу закладу дошкільної освіти полягають в впровадженні інноваційного управління, цифровізації освітнього процесу, інтеграції сучасних освітніх технологій, розвитку партнерської взаємодії та безперервного професійного зростання педагогів. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на вивчення зарубіжного досвіду організації управлінських і методичних систем у закладах дошкільної освіти та адаптацію найкращих практик до українських умов.

Конфлікт інтересів. Автори підтверджують відсутність фінансових, особистих чи інших інтересів, що можуть розглядатися як потенційний конфлікт інтересів щодо публікації цієї статті.

Фінансування. Робота виконана за відсутності фінансової підтримки з боку будь-яких організацій.

Доступність даних. Це теоретичне дослідження не передбачає використання додаткових наборів даних.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту не використовувались при написанні цієї роботи.

Список використаної літератури

1. Крутий К. Моніторинг як сучасний засіб управління якістю освіти в дошкільному навчальному закладі. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС», 2006. 73 с.
2. Жерносек І.П. Організація науково-методичної роботи в школі: навч.-метод. посібник. Харків: Основа, 2006. 128 с.
3. Павленко В.В. Організація навчально-виховного процесу в Острозькій академії (XVI – початок XVII століття). *Морально-етичні засади формування особистості*: монографія / за ред. проф. М.В.Левківського. Житомир: Вид-во ЖДУ ім.І.Франка, 2008. С.243–265.
4. Бельська Г. Вплив ідей Нової української школи на зміст діяльності педагогів закладів дошкільної освіти. *Освітній простір України*. 2018. Вип. 12. С.7–14.
5. Богуш А. Методична робота в закладах дошкільної освіти: навч. посібник. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2022. 200 с..
6. Долинна О. Методична робота в системі дошкільної освіти. *Дошкільне виховання*. 2008. №8. С.6–10.
7. Методичні аспекти реалізації Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / О.Л.Кононко, З.П.Плохій, А.М.Гончаренко та ін.; під ред. О.Л.Кононко. Київ: Світич, 2009. С.6.
8. Швайка Л.А. Методична робота в ДНЗ. Харків: Основа, 2017. 304 с.
9. Артемова Л.В. Педагогічна думка в другій половині XVIII–XIX ст. Історія педагогіки України: підручник. Київ: Либідь, 2006. 360 с.
10. Дошкільна освіта в контексті ідей Нової української школи: збірник наукових праць / за заг. ред. Г.В.Беленської, В.І.Бондар, І.М.Шоробури. Хмельницький: ФОП Мельник А.А., 2020. 496 с.
11. Корінна Г.О. Сучасні дослідження проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*. 2016. Вип. 70 (1). С.93–97.
12. Шовш К.С., Біда О.А., Маргітчик А.І. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. Вип.207. С.376–380.
13. Загородня Л. Формування готовності магістрів до забезпечення управління якістю освітнього процесу в закладі дошкільної освіти під час вивчення фахових дисциплін. *Педагогічний дискурс*. 2019. Вип.26. С.69–76.
14. Карнаухова А., Кононенко О. Використання інновацій педагогічного менеджменту в діяльності закладу дошкільної освіти. *Innovative scientific research: theory, methodology, practice: The 1st International scientific and practical conference, September 03–06, 2024*. Boston, USA: International Science Group, 2024. 162 p..
15. Шанскава Т. І. Професійний розвиток педагогічних працівників закладів дошкільної освіти у процесі методичної роботи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищих і загальноосвітніх школах*. Запоріжжя. 2020. Вип. 70, Т. 4. С.45–50.
16. Шинкар Т. Ю. Методична робота в закладах дошкільної освіти: нормативно-правові аспекти. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський зб. наук. праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2020. Вип.4(28). С.252–257.
17. Пономаренко Т. О. Формування управлінської культури керівників дошкільної освіти в умовах формальної освітньої діяльності. *Розвиток професіонала і професіоналізму сучасного педагога в постнекласичній парадигмі*. 2019. С.100–102.
18. Про дошкільну освіту: Закон України № 4059-IX від 19.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text> (дата звернення 07.09.2025).
19. Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти»: Наказ Міністерства освіти України №620-21 від 28 вересня 2021 р. 24 с.
20. Косенчук О., Стягунова О. Імплементация професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти». *Дошкільне виховання*. 2023. С.7–9.
21. Лебідь О.В. Теоретичні та методичні основи формування готовності майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу до стратегічного управління в умовах магістратури: дис. ... д-ра пед. н.: спец.: 13.00.04. Університет імені Альфреда Нобеля, ЛНУ ім.Т.Шевченка. 2018. 697 с.
22. Шульдик А. В. Ефективність діяльності керівників загальноосвітніх навчальних закладів: навчально-методичний посібник. Умань: ПП Жовтий, 2015. 225 с.
23. Шинкар Т. Ю. Керівництво методичною роботою в дитячих садках України у 30-х роках XX століття. *Загальна педагогіка та історія педагогіки*. 2020. Вип.27. С.45–48.
24. Мачинська Н. Організаційні засади методичної роботи в закладі дошкільної освіти. *Вісник Львівського університету. Серія педагогічна*. 2023. Вип.38. С.171–180.

References

1. Krutii, K. (2006). *Monitorynh yak suchasnyi zasib upravlinnia yakistiu osvity v doshkilnomu navchalnomu zakladi* [Monitoring as a modern tool for quality management in preschool education institutions]. LIPS. [in Ukrainian].
2. Zhernosek, I.P. (2006). *Orhanizatsiia nauково-metodychnoi roboty v shkoli* [Organization of scientific and methodological work in school]. Osnova. [in Ukrainian].
3. Pavlenko, V.V. (2008). *Orhanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu v Ostrozhkii akademii (XVI – pochatok XVII stolittia)* [Organization of the educational process in the Ostroh Academy (16th – early 17th century)]. In M.V.Levkivskyi (Ed.), *Moral and ethical foundations of personality formation* (pp.243–265). Zhytomyr: Publishing House of Zhytomyr Ivan Franko State University. [in Ukrainian].
4. Bielenka, H. (2018). *Vplyv idei Novoi ukrainskoi shkoly na zmist diialnosti pedahohiv zakladiv doshkilnoi osvity* [The influence of the New Ukrainian School concept on the activities of preschool educators]. *Educational Space of Ukraine*, 12, 7–14. [in Ukrainian].
5. Bohush, A. (2022). *Metodychna robota v zakladakh doshkilnoi osvity* [Methodical work in preschool education institutions]. Bukayev Vadym Viktorovych [in Ukrainian].
6. Dolynna, O. (2008). *Metodychna robota v systemi doshkilnoi osvity* [Methodical work in the preschool education system]. *Preschool Education*, 8, 6–10.
7. Kononko, O.L., Plokhii, Z.P., Honcharenko, A.M., et al. (2009). *Metodychni aspekty realizatsii Bazovoi prohramy rozvytku dytyn doshkilnoho viku «Ja u Svitі»* [Methodological aspects of implementing the Basic Program for Child Development “I in the World”]. Svitich. [in Ukrainian].
8. Shvaika, L.A. (2017). *Metodychna robota v DNZ* [Methodical work in preschool institutions]. Osnova. [in Ukrainian].
9. Artemova, L.V. (2006). *Pedahohichna dumka v druhii polovyni XVIII–XIX st. Istoriia pedahohiky Ukrainy* [Pedagogical thought in the second half of the 18th–19th centuries. History of Pedagogy in Ukraine]. Lybid. [in Ukrainian].
10. Bielenka, H.V., Bondar, V.I., & Shorobura, I.M. (Eds.). (2020). *Doshkilna osvita v konteksti idei Novoi ukrainskoi shkoly* [Preschool education in the context of the New Ukrainian School ideas]. Melnyk A.A. [in Ukrainian].
11. Korinna, H.O. (2016). *Suchasni doslidzhennia problemy profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity* [Modern research on the professional training of future preschool education specialists]. *Scientific Papers of Kherson State University. Pedagogical Sciences*, 70(1), 93–97. [in Ukrainian].
12. Shovsh, K.S., Bida, O.A., & Marhitych, A.I. (2022). *Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity* [Features of professional training of future preschool education specialists]. *Scientific Notes. Series: Pedagogical Sciences*, 207, 376–380. [in Ukrainian].
13. Zahorodnia, L. (2019). *Formuvannia hotovnosti mahistriv do zabezpechennia upravlinnia yakistiu osvitnoho protsesu v zakladi doshkilnoi osvity pid chas vyvchennia fakhovykh dystsypin* [Formation of master's students' readiness to ensure quality management of the educational process in preschool institutions during professional training]. *Pedagogical Discourse*, 26, 69–76.
14. Karnaukhova, A., & Kononenko, O. (2024). *Vykorystannia innovatsii pedahohichnoho menedzhmentu v diialnosti zakladu doshkilnoi osvity* [Use of innovative pedagogical management in preschool institutions]. In *Innovative scientific research: Theory, methodology, practice: The 1st International scientific and practical conference* (p.162). International Science Group. [in Ukrainian].
15. Shanskova, T.I. (2020). *Profesiinyi rozvytok pedahohichnykh pratsivnykiv zakladiv doshkilnoi osvity u protsesi metodychnoi roboty* [Professional development of preschool educators through methodical work]. *Pedagogy of Creative Personality Formation in Higher and General Education Schools*, 70(4), 45–50. [in Ukrainian].
16. Shynkar, T.Yu. (2020). *Metodychna robota v zakladakh doshkilnoi osvity: normatyvno-pravovi aspekty* [Methodical work in preschool institutions: Regulatory and legal aspects]. *Topical Issues of the Humanities: Interuniversity Collection of Scientific Papers of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*, 4(28), 252–257. [in Ukrainian].
17. Ponomarenko, T.O. (2019). *Formuvannia upravlinskoï kultury kerivnykiv doshkilnoi osvity v umovakh formalnoi osvitnoi diialnosti* [Formation of managerial culture of preschool education leaders in formal educational activities]. In *Development of the professional and professionalism of the modern educator in the post-nonclassical paradigm* (pp.100–102). [in Ukrainian].
18. Pro doshkilnu osvitu: Zakon Ukrainy № 4059-IX [On Preschool Education: Law of Ukraine No. 4059-IX]. (2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>.
19. Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu «Kerivnyk (dyrektor) zakladu doshkilnoi osvity»: Nakaz Minekonomiky Ukrainy №620-21 [On approval of the professional standard “Head (Director) of a preschool education institution”: Order No. 620-21]. (2021). URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesijnogo-standartu-kerivnik-direktor-zakladu-doshkilnoyi-osviti>.
20. Kosenchuk, O., & Stiahunova, O. (2023). *Implementatsiia profesiinoho standartu «Kerivnyk (dyrektor) zakladu doshkilnoi osvity»* [Implementation of the professional standard “Head (Director) of a preschool education institution”]. *Preschool Education*, 7–9. [in Ukrainian].
21. Lebid, O.V. (2018). *Teoretychni ta metodychni osnovy formuvannia hotovnosti maibutnoho kerivnyka zahalnoosvitnoho navchalnoho zakladu do stratehichnoho upravlinnia v umovakh mahistratury* [Theoretical and methodological foundations of forming the readiness of future heads of general education institutions for strategic management in master's programs] (Unpublished Doctoral Dissertation). Alfred Nobel University, T.Shevchenko Luhansk National University. [in Ukrainian].
22. Shuldik, A.V. (2015). *Efektivnist upravlinskoï diialnosti kerivnykiv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv* [Effectiveness of managerial activities of heads of general education institutions]. PP Zhovtyi. [in Ukrainian].
23. Shynkar, T. Yu. (2020). *Kerivnytstvo metodychnoiu robotoiu v dytiachykh sadkakh Ukrainy u 30-kh rokakh XX stolittia* [Management of methodical work in Ukrainian kindergartens in the 1930s]. *General Pedagogy and History of Pedagogy*, 27, 45–48. [in Ukrainian].
24. Machynska, N. (2023). *Orhanizatsiini zasady metodychnoi roboty v zakladi doshkilnoi osvity* [Organizational principles of methodical work in preschool education institutions]. *Bulletin of Lviv University. Pedagogical Series*, 38, 171–180. [in Ukrainian].

Статус статті: Отримано: 14.09.2025 Прийнято: 17.10.2025 Оpubліковано: 30.10.2025

Dobosh Olena

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Department of Preschool, Primary Education and Educational Management
Mukachevo State University, Mukachevo, Ukraine

Pynzenyk Olena

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Department of Preschool, Primary Education and Educational Management
Mukachevo State University, Mukachevo, Ukraine

MANAGEMENT EFFICIENCY AND METHODOLOGICAL SKILLS: NEW GUIDELINES FOR IMPROVING THE EDUCATIONAL PROCESS IN PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract. The article is dedicated to researching the problem of improving the educational process in preschool educational institutions through the interconnection of managerial efficiency and methodological skills. The relevance of the topic has been determined by the necessity to optimize the process of internal quality assurance in preschool educational institutions. Management activities that determine the effectiveness of educational services require improved approaches to the organization of the educational process and methodological work in particular. In contemporary scientific literature, the problem of substantiating the importance of the interconnection between management and methodological work is not fully covered, and there is a lack of comprehensive analysis of the peculiarities of the influence of the quality of management processes on the effectiveness of methodological skills and vice versa. The article aims to analyze the specifics of management and methodological activities in preschool education institutions and to highlight areas for improvement in the provision of educational services by combining management efficiency and methodological skills. Research methods applied: analysis and synthesis of scientific pedagogical literature on the issue of managing the educational process in preschool educational institutions and methodological work to identify and clarify the key concepts of the issue under consideration; compare and generalize different approaches to the organization of managerial and methodological activities. The authors have analyzed scientific and methodological literature and defined the concept of managerial efficiency, which consists of a set of competencies determined by a manager's ability to ensure the effectiveness and quality of a preschool educational institution through rational methodological support for the organization of the educational process, effective use of resources, motivation of the teaching staff, and creation of a safe and supportive educational environment for the comprehensive development of children, which determines the quality of education. At the same time, methodological mastery is the ability of a preschool educational institution manager to effectively and creatively apply knowledge of pedagogical theory, methodological skills, and abilities, using a variety of pedagogical techniques to achieve a high level of educational process. It is an important component of pedagogical skills, which ensures professional self-organisation and high quality of educational services provided to preschool education institutions. The results obtained can be used in further research on improving the educational process in preschool educational institutions.

Keywords: quality of the educational process, managerial efficiency, methodological skills.